

Språk och kön

Språket i bruk

L4

Jan Lindström

Kön och språklig variation

- Kvinnor talar mer standardspråk än män
 - uttal, böjning
- Män pratar mer dialekt än kvinnor
 - introducerar också nya lokala former (slang)
 - ”kvinnor klär inte i dialekt”
- Kvinnor mer medvetna om språkets sociala betydelse?
 - mer i behov av dess symboliska kapital?
 - vem har mer makt i offentliga sammanhang
 - kvinnor har yrken som innebär aktivt språkutövande?

- Korrekthet
 - associeras med högre status och kvinnlighet
 - skriftspråksnära tal vanligast hos manliga akademiker
 - pauser fyllda med tvekljud och stakningar = Avbryt ej!
- Dialekt
 - associeras med hög gruppsolidaritetsstatus och maskulinitet
- Könsidentitet
 - uttrycks i olika grad genom språket i olika socialgrupper
- Andra variabler än kön
 - livsstil och utbildningsprogram
 - förankring i det lokala samhället

Stereotyper

- Förenklade föreställningar
- Skapas och återskapas i en kultur
 - tolkning av verkligheten
 - förväntning av verkligheten, samtycke om den
 - den makthavandes synvinkel
 - de mindre (uppskattade) är föremål för stereotyper
 - det avvikande
- Kvinnospråk och mansspråk
 - K pratar mer, ber lättare om ursäkt, är empatiska
 - dold normbildning: en kvinna *ska* be om ursäkt etc

Kvinnligt och manligt

- Närhet/samhörighet
 - medkännande
 - relationsbyggande
 - lyssnande
 - privat
 - samhörighetsskapande
 - stödjande
 - förtrolighet
- Distans/kontroll
 - problemlösande
 - rapportering
 - föreläsande
 - offentligt
 - statusmarkerande
 - motsättning
 - oberoende

Avvikande språk

- rikt ordförråd i kvinnliga domäner
- intonation (uppåtgående melodi)
- normenligt uttal
- påhångsfrågor (*eller hur, kanske*)
- få svordomar
- ingen humor
- →språkbruk som saknar auktoritet

Artighet

- kvinnors språkbruk är artigare än mäns
 - undvik motsättning och konflikt med partnern
 - skapa harmoni
- # samtal i offentligheten
 - politiskt offensivt
 - argumentera för och genomföra ändringar

Kvinnospråket som tillgång?

- den kvinnliga stilen en tillgång snarare än en brist
 - verbal överlägsenhet
 - samförståndsskapande
- det senmoderna samhället
 - den nya ekonomin (servicesektorn)
 - identitetsbygge och individualism (i växelverkan med omvärlden)
 - den goda kommunikatören
- uppvärdering av kvinnligt språk?
 - kvinnor slussas in i tjänstesektorns lågstatusdelar

Kön i olika praktikgemenskaper

- kön är en social identitet
 - könsrelationer upprätthålls och förvaltas i olika praktikgemenskaper (språkgemenskaper)
- privatsamtal
 - mannen bestämmer? (pappa vet bäst)
 - skvaller, fotbollsprat
- skola
 - flickors och pojkars samtalsstil, skriftstil

...praktikgemenskaper

- Arbetsplatsen
 - anställningsintervjun
 - lagom manligt/kvinnligt
 - möten
 - faser
- Offentligheten
 - politikers språk
 - talarutrymme, allianser, personangrepp, publiksamhörighet
 - medierna
 - dam/herrtidningar
 - stereotyperna reproducerade

Språklig sexism

- Språkvåld
 - sexuell aktivitet etc; *hora, bög, tjej*
 - indirekt tecken på social hierarki
 - både betecknaren och den betecknade kan drabbas
- Språkbruk
 - *talman, tjänsteman, vetenskapsman*
 - *dansös, aktris, sjuksköterska, sångerska, lärarinna*
 - *han* eller *hon*?
 - och *man*!

Källor & uppgift

- ***Språklig sexism***, 2 sidor
 - Hur kommer den till uttryck?
 - Vad kan man göra åt den?
- Edlund – Erson – Milles 2007: *Språk och kön*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Milles, Karin 2008: *Jämställt språk*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Einarsson, Jan 2004: *Språksociologi*. Lund: Studentlitteratur. S. 171-181.
- Tannen, Deborah 1992: *Du begriper ju ingenting. Samtal mellan män och kvinnor*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.